

SECTION 7. PRESCHOOL PEDAGOGY

DOI: 10.46299/ISG.2024.MONO.PED.1.7.1

7.1 Алгоритми професійної взаємодії вихователя та асистента вихователя

Глобалізація в Україні європейських освітніх тенденцій щодо інклюзивних підходів до організації освітнього процесу призводить до переосмислення стандартизованого освітнього процесу до гнучкого, інклюзивного, адаптивного освітнього процесу, (який передбачає створення сприятливих умов для усіх учасників освітнього процесу, їх включеності, інтеграції в соціальне середовище групи), поліпшуючи партнерську взаємодію між вихователем, асистентом вихователя, об'єднавши їх зусилля для розуміння потреб і можливостей дитини крізь призму спільного бачення, а не через кут зору кожного окремого педагога.

Однією з умов якісного освітнього процесу з інклюзивним навчанням є партнерська взаємодія між вихователем і асистентом вихователя в команді психолого-педагогічного супроводу (ці педагоги входять в найближче оточення до дітей, перебуваючи постійно в групі, складають перше коло взаємодії з дітьми), вихователь і асистент вихователя займаються пошуком ефективних технологій та напрацьовують освітній напрямок інклюзивного навчання в групі, певне педагогічне бачення орієнтуючись на індивідуальний підхід до дітей, транслуючи стратегію освітньої траєкторії дитини для спільного бачення командою супроводу шляхів індивідуалізованого змісту освіти для забезпечення необхідного рівня підтримки, задоволення потреб та реалізації можливостей дітей з особливими освітніми потребами.

Метод аналізу вторинних даних дав змогу висунути гіпотезу про те, що сучасний український садок має бути як традиційним (зберігаючи українську ментальність) так і адаптованим до потреб усіх дітей, які його відвідують, з урахуванням їхніх відмінностей та особливих освітніх потреб.

У тексті доповіді аналізується формування однієї з важливих, на нашу думку, умов для організації якісного інклюзивного навчання дітей в тому числі з

особливими освітніми потребами в українській освіті, а саме професійної взаємодії вихователя, асистента вихователя, розкривається дилема по алгоритму взаємин, з якими стикаються педагоги (вихователь, асистент вихователя) у пошуках своєї професійної ідентичності, яка визначається посадовими інструкціями в яких окреслено їх професійні функції орієнтуючись на зміст роботи яку вони виконують, пов'язану з особливостями, потребами та рівнями підтримки дітей з особливими освітніми потребами. Новизна полягає в розкритті досі не розкритої проблеми міжпрофесійних відносин та сфери діяльності вихователів і асистентів вихователів.

Ми є прихильниками думки, про те, що на визначення кола функціональних обов'язків конкретного вихователя, асистента вихователя групи з інклюзивним навчанням будуть безпосередньо впливати такі показники як, потреби контингенту дітей, потреба вихователя, асистента вихователя в інформації про комплексну оцінку розвитку дитини, розроблена індивідуальна програма розвитку, (індивідуальний навчальний план), рівень підтримки дитини в організації інклюзивного навчання.

На нашу думку, сама команда психолого-педагогічного супроводу є ефективною умовою в організації діяльності вихователя, асистента вихователя на різних рівнях їх взаємодії, (на рівні групи, закладу дошкільної освіти, та міжвідомчої співпраці, зокрема з інклюзивно-ресурсним центром) та внутрішня мотивація кожного з учасників команди психолого-педагогічного супроводу, на різних рівнях партнерської взаємодії в команді. [232]

Крізь призму нашого дослідження, забезпечення визначеного рівня підтримки дитині ми розглядаємо, як педагогічну технологію яка полягає в тому, що вихователь, асистент вихователя зорієнтовані на потреби дитини, надають допомогу в подоланні труднощів у навчанні, комунікації, взаємодії з однолітками, іншими учасниками освітнього процесу, інтеграції в соціум, прийняття дитини такою як вона є, визнання її значимості, приналежності до колективу, суспільства, соціуму, поваги до різності на засадах толерантності, взаємодопомоги, недискримінації, щирості.

Знаковим для успішної підтримки дитини, є повага до особистості дитини, як позиція по відношенню однієї людини до іншої яка покладається на визнання честі, гідності особистості. Не менш важливою складовою процесу підтримки є педагогічна толерантність яка трактується науковцями як вміння та навички толерантної взаємодії між усіма суб'єктами освітнього процесу. Дана моральна якість особистості виникає як соціальне утворення і проявляється в установці на прийняття іншої людини, емпатійність по відношенню до неї, вміння відчувати її емоційний стан, вміння відкритого та довірливого спілкування. Така позиція вихователя, асистента вихователя віддзеркалюватиме в середовищі колективу дітей певну модель поважливості поведінки у взаєминах між собою, і таким чином формуватиме взаємовідносини в колективі на засадах поваги, терпимості, турботи, довіри. Довіра слугує важливою складовою процесу підтримки, довіра в колективі групи закладу дошкільної освіти трактується наукою як певна усталена система ефективної взаємодії та доброзичливої атмосфери заснована на доброзичливості, щирості, чесності, вірі у себе та в оточуючих, упевненості, спокої, натхненні, емоційному зв'язку один до одного.

У філософському енциклопедичному словнику термін довіра розглядається як – морально-практичне ставлення індивіда до партнера у спілкуванні, яке ґрунтується на вірі в його чесність і щирість. Особистісна настанова у стосунках, передбачає обопільне очікування позитивних (благих) наслідків. [233]

В основі ефективної комунікації завжди буде перебувати довіра педагога (в нашому випадку, вихователя, асистента вихователя) один до одного, до дитини, а також довіра до вихователя, асистента вихователя від дитини та її батьків. Середовище взаємодії буде ґрунтуватися на довірливих стосунках у тому разі, коли воно буде відкритим і прозорим, а це відбувається при умовах коли усі учасники будуть впевнені в тому, що вони отримають допомогу, усі вони будуть вислуханими та почутими, обов'язково має відбуватися зворотній зв'язок. В інклюзивному середовищі групи закладу дошкільної освіти джерелом трансляції довіри є вихователь, асистент вихователя від ступеня довіри яким буде залежати

ефективна побудова суб'єкт-суб'єктних стосунків, що безпосередньо буде впливати на якість освітнього процесу.

Отже, повагу, толерантність, довіру в нашому дослідженні ми розглядаємо як цінність в освітньому процесі, і як важливі особистісні утворення, моральні якості вихователя, асистента вихователя. Особливістю професійної діяльності вихователя, асистента вихователя є гуманістична спрямованість, в основу якої покладено особистість дитини, як цінність в суспільстві.

Покладені на асистента вихователя завдання та обов'язки не є уніфікованими та не визначені професійним стандартом, в якому б описувались навички, компетентності необхідні для цього виду професійної діяльності. За відсутності такої градації ускладнюються розмежування функцій, завдань, професійних обов'язків і ролей, що створює перешкоду для рефлексії, спрямованої на визначення межі між функціями асистента вихователя, і роллю вихователя. Тому управлінцям на місцях при прийомі на роботу слід дуже детально визначати в посадових інструкціях коло обов'язків асистента вихователя, враховуючи при цьому контингент дітей з якими він буде працювати, їх потреби, рівень необхідної підтримки, саме такі гнучкі обов'язки будуть відображати сутність, обсяг та розмежування функцій між вихователем і асистентом вихователя. [234]

У межах визначення кола своїх повноважень асистент вихователя і вихователь виконують наступні комунікативні дії які спрямовані на підтримку дитини в умовах інклюзивного навчання і покликані розв'язати завдання які виникають під час професійної діяльності, окреслимо їх як, *алгоритми професійної взаємодії* вихователя та асистента вихователя.

Умовно діяльність вихователя і асистента вихователя щодо організації інклюзивного навчання дитини з особливими освітніми потребами в групі можна розділити за такими напрямками як: 1) діагностувальний, 2) формувальний, 3) планувальний, 4) організаційний, 5) навчальний, 6) рефлексивний, 7) моніторинг результатів освітньої діяльності дитини, 8) узагальнюючий, 9) інформативно-мобільний, 10) просвітницький, 11) методичний, 12) етичний.

Нижче розглянемо *алгоритми налагодження професійної взаємодії* вихователя і асистента вихователя через призму означених напрямків:

1) під час *діагностувального напрямку* діяльності асистент вихователя проводить спостереження за особливостями індивідуального психофізичного розвитку дитини з особливими освітніми потребами. Фіксує результати у Щоденник спостережень.

Вихователь при цьому вивчає можливості та потреби дитини з особливими освітніми потребами.

Спільно вони обговорюють можливості дитини з особливими освітніми потребами, спільно визначають сильні та слабкі сторони в розвитку дитини. Готують матеріали для засідань команди психолого-педагогічного супроводу зі складання індивідуальної програми розвитку, індивідуального навчального плану;

2) під час *формувального напрямку* діяльності асистент вихователя допомагає у підготовці матеріалів, постановці цілей до індивідуальної програми розвитку та індивідуального навчального плану.

Вихователь опрацьовує свої напрямки роботи над розробкою індивідуальної програми розвитку на основі висновка інклюзивно-ресурсного центру та за потреби індивідуального навчального плану.

Спільно вони опрацьовують цілі найближчого розвитку дитини з особливими освітніми потребами, бажані результати, шляхи досягнень очікуваних результатів. Беруть участь у розробці індивідуальної програми розвитку, індивідуального навчального плану;

3) під час *планувального напрямку* діяльності яка буде проводитись з дитиною в найближчому майбутньому асистент вихователя готує, розробляє, добирає дидактичні матеріали, практичні матеріали, розробки, посібники, візуальні засоби для підтримки дитини і допомоги вихователю під час освітнього процесу. Планує соціальні активності дітей з особливими освітніми потребами, сприяє виявленню та розкриттю їхніх здібностей, талантів, шляхом залучення їх

до участі у спільній діяльності художньо-творчого, природничого, патріотичного, пізнавального, логіко-математичного напрямів діяльності тощо.

Вихователь планує різні види освітньої діяльності на день, підбирає ресурсні матеріали згідно освітньої програми/ індивідуального навчального плану, визначає пріоритети.

Спільно обговорюють підготовку дидактичного матеріалу, визначають конкретні вимоги до матеріалу та за необхідності вносять зміни до індивідуального навчального плану з огляду на потреби дитини, обсяг надання відповідного рівня підтримки дитини з особливими освітніми потребами;

4) під час *організаційного напрямку* діяльності асистент вихователя діє відповідно до організації освітнього процесу в групі, напрацьованих моделей поведінки та реалізації поставлених цілей щодо очікуваних можливостей дитини з особливими освітніми потребами. Допомагає у формуванні у дітей з особливими освітніми потребами саморегуляції та самоконтролю. Створює освітні ситуації оптимістичного забарвлення та впевненості у власних силах і майбутньому для дітей з особливими освітніми потребами.

Вихователь розробляє чітку структуру організації освітнього процесу в групі, надає необхідний рівень підтримки дитині та прагне до досягнення очікувань від реалізації поставлених цілей щодо освітніх можливостей дитини з особливими освітніми потребами.

Спільно щодня проводять обговорення досягнень дитини з особливими освітніми потребами, чи бар'єрів які запобігають очікуваним результатам, напрацьовують і приймають рішення щодо їх усунення. Обговорюють реальний етап досягнень дитини порівнюють його у відповідності запланованим очікуванням, проводять моніторинг виконання індивідуальної програми розвитку, індивідуального навчального плану. Виконують освітні, виховні, соціально-адаптаційні заходи, запроваджуючи ефективні форми роботи, що допомагає дитині у виконанні навчальних завдань, залучають вихованця до різних видів освітньої діяльності. Забезпечують здорові та безпечні умови навчання, виховання та праці.

5) під час *навчального напрямку* діяльності, організації навчальних занять які проходять в ігровій формі асистент вихователя за потреби проводить додаткові пояснення дитині з особливими освітніми потребами, адаптує, модифікує завдання, враховуючи можливості дитини, коригує навчальну діяльність в залежності від потреб дитини. Спостерігає за діяльністю дитини. Формує та сприяє закріпленню конкретних вмінь, навичок, компетенцій. Сприяє розвитку зв'язного мовлення. Забезпечує особистісно орієнтоване спрямування освітнього процесу дітей з особливими освітніми потребами. Готує вихователю коротку об'єктивну інформацію за результатами спостережень щодо навчальної діяльності дитини з особливими освітніми потребами.

Вихователь працюючи в багатоманітному колективі дітей виконує план заняття. Веде спостереження в ході заняття, у разі потреби допомагає дитині з особливими освітніми потребами, залучає дитину до виконання окремих видів діяльності спільно з групою. Моделює методи навчання та надає чіткі, зрозумілі інструкції для дитини з особливими освітніми потребами.

Спільно асистент вихователя і вихователь чітко аналізують результати діяльності дитини з особливими освітніми потребами та обмінюються досвідом. Обговорюють конкретні стратегії та вплив їх на діяльність, результати діяльності, виконання завдань індивідуальної програми розвитку, індивідуального навчального плану. Адаптують/чи модифікують робоче місце дитини з особливими освітніми потребами. Обговорюють деталі гнучкого розкладу відвідування занять дитини. Формують інклюзивний освітній простір групи на засадах універсального дизайну та розумного пристосування. Сприяють гармонійному розвитку дітей з особливими освітніми потребами, збереженню їхнього психоемоційного здоров'я;

6) під час *рефлексивного напрямку* діяльності, рефлексія над методами, прийомами, подачею навчальних матеріалів, оцінка результативності діяльності, асистент вихователя проводить спостереження за динамікою успіхів дитини з особливими освітніми потребами та ділиться інформацією з вихователем.

Вихователь відстежує прогрес дитини з особливими освітніми потребами та оцінює результати.

Спільно обговорюють результати спостережень. Діляться опрацьованою інформацією щодо оцінки результативності діяльності дитини. Аналізують процес інтеграції дитини з особливими освітніми потребами в соціальний простір групи. Рефлексують над власними методиками, технологіями, формами роботи, вивчають передовий досвід, щодо досягнення цілей та очікуваних результатів у наданні підтримки та як результат – успішності дитини в навчанні та інтеграції в колектив групи та садка загалом;

7) при проведенні *моніторингової діяльності* асистент вихователя проводить збір і фіксацію даних для подальшого аналізу результатів діяльності дитини з особливими освітніми потребами, вносить доповнення в індивідуальний навчальний план. Готує пропозиції вихователю щодо завдань розроблених для дитини з особливими освітніми потребами.

Вихователь постійно проводить моніторинг виконання індивідуальної програми розвитку, індивідуального навчального плану дитини з особливими освітніми потребами.

Спільно працюють над обговоренням пропозицій щодо доповнення індивідуального навчального плану, індивідуальної програми розвитку, погоджують можливе внесення змін;

8) під час *узагальнюючого напрямку* діяльності щодо надання підтримки дитині асистент вихователя готує короткий звіт вихователю про сильні сторони дитини з особливими освітніми потребами, її досягнення, потреби, можливості, поведінку, наслідки поведінки.

Вихователь готує інформативний звіт про результати діяльності, очікувані результати, (бар'єри), пропозиції щодо усунення бар'єрів тощо, перед командою психолого-педагогічного супроводу, батьками дитини з особливими освітніми потребами.

Спільно обговорюють інформацію про освітню діяльність дитини, демонструють спільне бачення щодо ресурсів надання підтримки, рекомендації

тощо. Дотримуються правил суворої конфіденційності інформації відповідно чинного законодавства.

9) під час *інформативно-мобільного напрямку* діяльності, мається на увазі обізнаність, гнучкість і швидка включеність у освітню діяльність. Асистент вихователя знаходиться в постійній обізнаності про поточний стан справ в середовищі групи, мобільно, гнучко реагує на усі зміни які відбуваються в освітньому середовищі групи.

Вихователь завжди володіє інформацією про поточний стан справ в середовищі групи, мобільно, гнучко реагує на усі зміни які відбуваються в освітньому середовищі групи.

Спільно обговорюють, аналізують інформацію про поточний стан справ, приймають рішення щодо її адаптивності, інклюзивності, гнучкості тощо;

10) *просвітницький напрямок* діяльності асистента вихователя і вихователя полягає у систематичному спілкуванні з батьками дітей з особливими освітніми потребами, колегами, громадою надання їм необхідної консультативної допомоги в межах своїх повноважень. Участь в роботі педагогічних, методичних рад, інших формах методичної роботи, в підготовці і проведенні батьківських зборів, оздоровчих, виховних, освітніх та інших заходів, передбачених планом роботи закладу освіти.

Спільно обговорюють, планують, погоджують, продумують шляхи реалізації інформативної просвітницької роботи з батьками колегами по роботі щодо інклюзивної освіти тощо.

11) методичний напрямок діяльності полягає в професійному розвитку, саморозвитку асистента вихователя і вихователя, в постійному підвищенні свого професійного рівня, педагогічної майстерності, загальної та інклюзивної культури шляхом участі в різних формах самоосвіти, передової педагогічної практики, методичних заходів, семінарах, вебінарах, тренінгах, курсах підвищення кваліфікації, атестації, сертифікації тощо.

12) етичний напрямок діяльності полягає в дотриманні асистентом вихователя, вихователем педагогічного такту, педагогічної етики, набутті

особистісних професійних моральних якостей, ціннісних установок, поваги до гідності особистості дитини, захист її від будь-яких форм фізичного, психічного насильства, створення позитивного психологічного клімату в групі, налагодження позитивних взаємин, формування моделей позитивної поведінки у спілкуванні дітей, відноситься до дитини як найвищої цінності в суспільстві. [235]

Для дослідження стану партнерської взаємодії, на основі Методичних рекомендацій Державної служби якості освіти України з питань формування внутрішньої системи забезпечення якості освіти у закладах дошкільної освіти, затвердженими наказом від 30.11.2020 № 01-11/71, нами розроблено ряд запитань для бесіди (інтерв'ювання) та форму спостереження щодо вивчення рівня професійної взаємодії, співробітництва вихователя, асистента вихователя як учасників команди психолого-педагогічного супроводу дитини з ООП. Запитання розподілені за 4 критеріями (діяльнісний, мотиваційний, рефлексивний, когнітивний), з фіксацією відповідей щодо визначення готовності вихователя, асистента вихователя працювати в команді. Ці інструменти, є орієнтиром для визначення основних векторів розбудови професійної взаємодії, співробітництва вихователя, асистента вихователя як учасників команди психолого-педагогічного супроводу через вмотивованість, відповідальність, комунікативність, самоконтроль, колегіальність, рефлексію, інклюзивні цінності та враховувались при розробці Програми підвищення кваліфікації.

Щоб вивчити умови діяльності вихователів, асистентів вихователів, а саме професійні взаємовідносини, ми провели емпіричний експеримент, за результатами якого було отримано низькі та середні рівні професійних взаємовідносин. Для підвищенні їх ефективності ми розробили та включили в Програму підвищення кваліфікації модуль «Діяльність команди психолого-педагогічного супроводу як ресурс до розбудови партнерської взаємодії, співробітництва». Модуль складається із трьох взаємопов'язаних тем. Тема 1. Команда психолого-педагогічного супроводу як ефективна умова в організації діяльності вихователя, асистента вихователя.

Логічним вважаємо розпочати з ознайомлення з базовими поняттями «команда», «робота в команді», «психолого-педагогічний супровід», «партнерська взаємодія», «педагогічне партнерство», «співробітництво», «цілі команди», «розподіл ролей між учасниками команди».

Аналізуємо Примірне положення про команду психолого-педагогічного супроводу дитини з особливими освітніми потребами в закладі загальної середньої та дошкільної освіти. Склад учасників команди (постійні та залучені учасники). Принципи, завдання, функції, порядок організації діяльності команди психолого-педагогічного супроводу дитини з особливими освітніми потребами.

Розроблено ряд тренінгів на взаємо злагожденість в роботі між усіма учасниками команди психолого-педагогічного супроводу, як ефективна умова в організації діяльності вихователя, асистента вихователя.

Окреслюємо підходи до організації професійного співробітництва між учасниками команди психолого-педагогічного супроводу на різних рівнях взаємодії. Професійне співробітництво з профільними фахівцями, батьківською громадськістю, міжвідомчими організаціями у сфері освіти, соціального захисту, охорони здоров'я тощо.

Тема 2. Лайфхаки командної співпраці на рівні групи між вихователем та асистентом вихователя.

Актуалізуємо роль вихователя, асистента вихователя в забезпеченні підтримки дитини з особливими освітніми потребами. Потреби контингенту дітей з особливими освітніми потребами, потреби вихователя, асистента вихователя в інформації про комплексну оцінку розвитку дитини та їх вплив на обсяг допомоги в організації освітнього процесу в групі з інклюзивним навчанням та гнучкість функціональних обов'язків конкретного вихователя, асистента вихователя в залежності від потреб дитини з особливими освітніми потребами.

Організаційна, методична, інформаційна підтримка вихователя, асистента вихователя щодо організації професійної діяльності на рівні групи закладу дошкільної освіти.

Тема 3. Партнерська взаємодія учасників команди психолого-педагогічного супроводу в ЗДО

Внутрішня мотивація вихователя, асистента вихователя до професійного співробітництва.

Організаційна, методична, інформаційна підтримка вихователя, асистента вихователя щодо організації професійної діяльності в команді психолого-педагогічного супроводу дитини з особливими освітніми потребами. В рамках означених тем дієвим є тренінгове навчання щодо розбудови професійних взаємин між вихователями та асистентами вихователів.

За результатами заключного експерименту досліджень фокус-групи отримано середні дані щодо вивчення стану умов, а саме: партнерську взаємодію, співпрацю між вихователем, асистентом вихователя в команді супроводу, де діяльність самої команди виступає каталізатором ефективності роботи між вихователем і асистентом вихователя, дослідження проводилось до відповідно визначених критеріїв (результати вивчення в %)

Таблиця 1.

Середні дані заключного експерименту щодо визнання готовності вихователів, асистентів вихователів працювати в умовах партнерської взаємодії, співпраці (результати спостереження та опитування за розробленою бесідою, %)

Категорія респондентів	Критерії				Середнє значення
	Діяльнісний	Мотиваційний	Рефлексивний	Когнітивний	
Вихователі	59	62	47	51	54.75
Асистенти вихователів	61	61	46	52	55
Середнє значення	60	61.5	46.51	51.5	54.875

Отримані результати заключного експерименту щодо респондентів за якими проводилось спостереження та опитування, усвідомлюють розбудову ефективних професійних взаємин, керується у прийнятті рішень колегіальним підходом щодо шляхів організації навчання дитини з ООП, вважають діяльність команди супроводу каталізатором до ефективності професійної взаємодії між вихователем та асистентом вихователя, показники діяльнісного критерію зросли на 10.5% (з 49.5% до 60%), мотиваційного критерію зросли на 12% (з 49.5 до 61.5%) та спрямовані на організацію педагогічної діяльності зважаючи на передові практики у професійній взаємодії, власний досвід і мотивацію до його підвищення та розвитку. Показник готовності до професійного саморозвитку, що вказує на приділеність достатньої уваги респондентами оцінці власної діяльності щодо налагодження партнерської взаємодії та загалом до саморефлексії зріс на 13.5% (з 33% до 46.5%). Когнітивна готовність зросла на 20% (з 31.5% до 51.5%), підвищувалась шляхом організації тренінгів щодо збагачення різними формами комунікативної взаємодії, моделюванням конструктивних взаємин на засадах ненасильницького спілкування, командної співпраці на різних рівнях професійного співробітництва. Налагодження професійної взаємодії в межах роботи команди психолого-педагогічного супроводу дитини з ООП, як однієї з умов для ефективної діяльності між вихователем та асистентом вихователя, коригування знань, вмінь, навичок респондентів для ведення професійної діяльності в командній співпраці проводилась через практичні заняття передбачені Програмою.

Таблиця 2.

Порівняльні показники
середніх значень емпіричного та заключного етапів експериментів

Порівняльні показники середніх значень емпіричного та заключного етапів експериментів	Критерії				Середнє значення
	Діяльнісний	Мотиваційний	Рефлексивний	Когнітивний	
Емпіричний експеримент (середні значення)	49.5	49.5	33	31.5	40.875
Заключний експеримент (середні значення)	60	61.5	46.5	51.5	54.875
Динаміка між емпіричним та заключним експериментом у %	10.5	12	13.5	20	14

Результати заключного експерименту щодо дієвості Програми підвищення кваліфікації, а саме вибір та ефективний вплив освітніх заходів на підвищення ефективності організаційно-методичних умов діяльності вихователя, асистента вихователя, розвитку та формуванню їх професійних компетентностей сприяє поліпшенню умов їх власної професійної діяльності. Моніторинг порівняння результатів емпіричного та заключного дослідження засвідчив, що після навчання за Програмою підвищення кваліфікації середнє значення показників респондентів по організаційно-методичній умові професійної взаємодії між вихователем і асистентом вихователя зросло в середньому більше ніж на 14 %. Такий результат свідчить про те, що найбільш дієвим є комплекс теоретичних, практичних освітніх заходів, самостійної роботи респондентів представлених в Програмі підвищення кваліфікації за особистісно орієнтованим принципом. В змісті освітніх заходів передбачених Програмою враховано їх спрямування на мотиваційно-ціннісний, когнітивний, діяльнісний, рефлексивний складники, що безпосередньо впливатимуть на підвищення ефективності організаційно-методичних умов діяльності (партнерська взаємодія вихователя, асистента вихователя) яка відбувається в інклюзивному освітньому середовищі яке умовно

включає в себе: мотиваційно-ціннісний компонент, змістовно-діяльнісний компонент, операційно-діяльнісний компонент, практично-діяльнісний компонент та вимагає необхідних знань, умінь та навичок для виконання професійних обов'язків вихователя, асистента вихователя.

Динаміка професійної взаємодії створюється командою та дозволяє різним учасникам розуміти один одного та діяти взаємодоповнюючи, але при цьому не втрачаючи своєї професійної ідентичності, яка регламентується в тому числі і посадовими інструкціями. [235]

Лише в умовах міжпрофесійної співпраці можливо реалізувати професійну взаємодію, корисну для інклюзивних практик. В дослідженні визначено основні алгоритми професійної взаємодії між вихователем і асистентом вихователя на мікрорівні групи. Професійні практики педагогічних колективів закладів дошкільної освіти в Україні щодо алгоритмів взаємодії між вихователями, асистентами вихователів, які напрацьовують інклюзивні підходи до навчання дітей з особливими освітніми потребами, дозволяють нам виходити за межі наявних в закладі та здійснювати порівняльні практики з іншими та обмінюватися кращим педагогічним досвідом і підвищувати якість власних алгоритмів співпраці.

Інклюзивний підхід до навчання насправді є універсальним і гнучким підходом, який сприяє інклюзії та навчанню для всіх дітей, одночасно визнаючи їхні різноманітні потреби.